

Sen o zemi, která zbohatla svou prací

Sním o tom, že Česká republika bude v roce 2050 patřit mezi deset zemí s největším HDP na hlavu. Sním o tom, že v roce 2040 se bude o České republice hovořit jako o středoevropském Švýcarsku a v roce 2050 přirovnání ztratí smysl, protože na tom budeme stejně, ne-li lépe než Švýcaři.

Jaké kroky je potřeba ke splnění tohoto snu učinit, má-li se stát vizí s konkrétním datem? Nevím, co bude potřeba udělat třeba za dvacet let, to záleží na tom, jak bude vypadat svět okolo nás. Navrhnou jen kroky, které by bylo potřeba učinit teď a zásady, kterými by bylo třeba řídit se do budoucna.

Zásadní kroky shrnu jako:

1. Právní stát
2. Snížení regulatorní zátěže
3. Reforma státní správy
4. Důchodová reforma
5. Jasná vize fiskální politiky
6. Nakládání s veřejnými prostředky
7. Výzkum a vývoj
8. Infrastruktura
9. Reforma trhu práce
10. Konec legislativní smrště
11. Podporovat hlavně HNP, nikoliv HDP

Právní stát

Prvním krokem k naplnění vize je zlepšení vymahatelnosti práva v České republice. Není přece normální, abych v případě sporu měl pravomocný rozsudek až po letech.

Pro zvýšení vymahatelnosti práva je nutné především nově pojmut obsah práva na spravedlivý proces – forma nesmí vítězit nad obsahem. Drobné pochybení při získávání zásadního důkazního prostředku v důležité kauze nesmí znamenat automatickou neplatnost důkazu. Nelze dělat obstrukce, vyhýbat se předvolání, atp. s odkazem na právo na spravedlivý proces. Onemocněl advokát? Tak ať za sebe pošle zástupce a nežádá o odložení jednání o třicet dnů...

Dále též přijetí nových procesních předpisů, které rozvazují soudcům ruce a nehází jim klacky pod nohy, a zavedení systému odpovědnosti soudců, který povede k tomu, že soudci, kteří záměrně prodlužují některé kauzy, případně jejich rozsudky jsou pravidelně rušeny nadřízenými soudy, jsou ze systému vyloučeni, považují za další nutné kroky k naplnění vize.

V konečném důsledku by měl mít každý občan v rukou nejvýše do šesti měsíců od podání žaloby pravomocný a vykonatelný verdikt soudu, ve složitějších případech do jednoho roku.

Snížení regulatorní zátěže

Jasným a neoddiskutovatelným krokem je snížení zákoných a podzákoných požadavků na kohokoliv, kdo chce něco podniknout. Stavební předpisy, předpisy na ochranu životního prostředí, hygienické

předpisy, požární předpisy, veterinární předpisy jsou jen malou ochutnávkou toho, co tíží mnohé subjekty a nemluví jen o podnikatelích, ale třeba i o spolcích a lidech, kteří chtějí podnikat dobrovolnické aktivity.

Určitá míra regulace je nutná (minimálně protože je dána směrnicemi a nařízeními Evropské unie), nicméně Česká republika nesmí být v této oblasti papežštější než papež, musí na evropské úrovni aktivně usilovat o co nejnižší regulační zatížení, případně dojednat výjimky a to minimálně pro malé a střední podniky, zejména pro ty, kteří působí na domácím trhu.

Jak toho dosáhnout? Opatření za jednu novou regulaci dvě staré zrušit je jednou z možných cest. Za další považuji vyjmout z regulačních povinností malé podniky (dáno buď počtem zaměstnanců, nebo obratem – záleží na odvětví) a to takovým způsobem, že pokud bude s jejich výrobky či službami problém, ponесou za plnou odpovědnost, což je umožněno třeba právě díky vyšší vymahatelnosti práva.

Reforma státní správy

Se snížením regulační zátěže jde ruku v ruce i snižování počtu úřednických míst. Právě toto může být dobrou metrikou toho, jak se daří snižovat regulaci. Jestliže dnes na 10 000 obyvatel připadá 68 úředníků¹, tak při stanovení cíle 33 úředníků na 10 000 obyvatel by měla být regulační zátěž taková, aby jí daný počet úředníků zvládal vyřizovat svoji agendu.

Cíl mít třetinu úředníků v horizontu deseti let není nutně příliš odvážný, protože spoustu úřednické práce ušetří elektronizace státní správy. Téměř všechny žádosti budou vyříditelné elektronicky. Úřední hodiny a podatelny úřadů tak jak je známe dnes prakticky zmizí.

Důchodová reforma

V první řadě je nutná shoda napříč politickým spektrem. Neměnnost a stabilita zavedeného důchodového systému je podmínkou, aby měl vůbec smysl.

Budoucí důchodový systém by pak mohl vypadat přibližně takto: částka, kterou dnešní pracující odvádějí jako příspěvek důchodového pojištění, se rozdělí na tři části. První část bude mít každý pracující vedený u České správy sociálního zabezpečení jako svůj účet. Z tohoto účtu mu pak bude vyplácena část jeho starobního důchodu a pokud by se důchodu nedožil, tato částka by byla předmětem dědického řízení. Druhá část by šla na důchodový účet rodičů. Případně přímo na jejich důchod, pokud jsou v důchodovém věku. Pokud by již byli po smrti, dělil by se odvod druhé části mezi část první a třetí. Třetí část by šla na státní účet, podobný dnešnímu prvnímu pilíři, ze kterého by se vyplácela poslední část starobního důchodu, dále důchody těch, kteří z různých důvodů nemají prostředky z prvních dvou zdrojů (děti se odstěhují do zahraničí, atp.).

Na systém se dá najet postupně a obsahuje prvek zásluhovosti, díky čemuž motivuje rodiče mít dobře vydělávající děti, případně ty, kteří děti nemají, motivuje si na důchod spořit.

Jasná vize fiskální politiky

Vyrovnané hospodaření je nutné nejen pro domácnosti, ale i pro stát. Zavedení dluhové brzdy do ústavy nesmí svazovat politické reprezentaci ruce v případě krize, kdy bude potřeba schodkové

¹ Počet obyvatel dle ČSÚ a počet systematizovaných míst dle Ministerstva vnitra

financování. Její podoba by mohla být navázána třeba na růst HDP, kdy v případě růstu HDP o 1% a více by nesměl být státní rozpočet schodkový.

Obdobná pravidla by však měla platit i pro územní samosprávné celky.

Jako motivující faktor pak mohou posloužit příplatky (a to klidně i až do výše 100%) k platům zákonodárců a zastupitelů v případě, že rozpočet, který schvalují a řídí, bude přebytkový.

Nakládání s veřejnými prostředky

Aby se mohly státní prostředky účelně využívat je potřeba jejich důkladná kontrola. Transparentnost procesu zadávání veřejných zakázek, zveřejňování uzavřených smluv, osobní odpovědnost lidí, kteří o té které zakázce či přidělení peněz rozhodují, několikanásobná kontrola (systém nikoliv čtyř, ale třeba osmi očí) a externí nezávislé kontroly a audity hospodaření jsou opatření, jež považuji za klíčová pro naplnění cíle.

Výzkum a vývoj

Stabilní podpora výzkumu a inovací – vyjádřeno v procentech HDP, je to, co Českou republiku může dostat na ekonomické výsluní ve světě. Současně je, ale nutné nabyté poznatky aplikovat a umět uvádět do praxe.

Ruku v ruce s tím jde i reforma vzdělávání. Podpora technických a přírodovědných oborů, důraz na absolvování stáží a praxí s hmatatelnými výstupy, jsou alfou a omegou toho, jestli mladí Češi dokážou změnit naši zemi na něco jiného než západní montovnu.

Infrastruktura

Pro to, aby Česká republika mohla naplno využít svého potenciálu v srdci Evropy je potřeba vybudovat dostatečnou infrastrukturu. Inspirací může být zákon o liniových stavbách z Německa – v případě stavby dálnice, železnice, rychlostní silnice, atp. je zjednodušen a zrychlen proces získávání povolení, výkupu pozemků, případně jejich vyvlastnění.

Do samotného procesu stavby a procesu získávání povolení můžou zasahovat pouze zainteresované osoby a to pouze v kvalifikovaném počtu (pro zastavení či zdržení stavby dálnice nestačí odpor jedné obce o 1000 obyvatelích, ale třeba subjektu, který zastupuje 20 000 obyvatel).

Reforma trhu práce

Zrušení minimální mzdy a flexibilnější způsob ukončení pracovních poměrů jsou prvními kroky, jež je možné učinit prakticky hned. Flexibilnější pracovní úvazky a homeoffice společně se systémem jeslí a školek (jejichž zakládání se značně zjednoduší) zase umožní zejména ženám nastoupit do pracovního procesu po narození dítěte dříve nežli dnes. A zaměstnavatelé se je nebudou bát zaměstnávat.

Úřady práce by měly být spíše personálními agenturami, od kterých pobírají uchazeči od práci plat a kteří jsou dočasně přidělováni do firem, nikoliv jako přerozdělovači dávek.

Konec legislativní smrště

Stabilita právního prostředí. Každý zákon, novela, vyhláška či nařízení by měla začít platit buď od 1. 1. nebo od 1. 6.

A daňové zákony by mohla vláda měnit jednou maximálně dvakrát v průběhu svého mandátu.

Podporovat HNP, nikoliv HDP

Posledním krokem je snaha zajistit, aby dividendy plynuly do České republiky, nikoliv naopak. Znamená to zrušení investičních pobídek, promyšlená podpora exportu pro malé a střední podniky. Podpora českých občanů v tvorbě úspor a jejich investování.